

The Open
University
Y Brifysgol
Agored

WALES CYMRU

Mae David White yn esbonio'r model Ymwelwyr a Phreswylwyr

Pobl ifanc, maen nhw'n dda gyda defnyddio technoleg ddigidol, onid ydyn nhw? Mae'n rhwydd iddyn nhw gan eu bod wedi tyfu i fyny ag o; mae mynd ar-lein, defnyddio'r we fel ail natur iddyn nhw.

Maent yn dysgu i ddefnyddio technoleg yn yr un ffordd y maent yn dysgu eu hiaith eu hunain; drwy ymdrochi eu hunain ynddo o oedran ifanc iawn. Y trosiad hwn am iaith sy'n sail i'r syniad 'Brodorion a Mewnfudwyr Digidol' a gyflwynwyd gan Marc Prensky ar droad y ganrif.

Y theori yw, os ydych yn ddigon ifanc i fod wedi tyfu i fyny â thechnoleg ddigidol, yna rydych yn gynhenid iddo. Os ydych fymryn yn hŷn ac ni wnaethoch dyfu i fyny gyda mynediad at y we er enghraifft, bydd y ffordd yr ydych yn ei ddefnyddio fel rhoi cynnig ar siarad ail iaith. Ni fydd yn naturiol.

Felly, rydych yn fewnfudwr yn y byd ar-lein ac ni fyddwch byth yn meithrin y gallu naturiol i ddefnyddio'r we yn rhugl fel y rheiny sydd wedi tyfu i fyny ag o. Roedd y syniad hwn yn ddeniadol iawn, ac mae'n parhau i fod. Ond dros amser, mae wedi cael ei symleiddio i'r syniad 'nad yw pobl hŷn yn deall y math yma o beth'. Mae'r syniad nad oes fawr o siawns i chi addasu'n gelfydd i'r amgylchedd digidol ar ôl oedran penodol yn gadael cenhedlaeth o bobl wedi'u ffosileiddio yn eu cynefinoedd cyn yr oes ddigidol.

Yn ogystal, anogodd y syniad 'Brodorion a Mewnfudwyr Digidol' yr agwedd nad oedd angen i ni addysgu'r cenedlaethau iau sut i ddefnyddio technoleg. Y disgwyliad oedd eu bod yn mynd i'n haddysgu ni. Ond nid yw bod yn giamstar ar Facebook neu feddu ar y ffôn diweddaraf, er enghraifft, yn sylfaen ar gyfer defnyddio'r we yn effeithiol ar gyfer astudio, gwerthuso'n feirniadol ystod o adnoddau digidol neu feddu ar y gallu i ffurfio a mynegi dadleuon grymus ar-lein, hyd yn oed.

Mae'r rhain yn enghreifftiau o lythrennedd dysgu nad ydyn nhw yn dod am ddim gyda'r dechnoleg ddiweddaraf.

Mae llythrennedd sy'n bwysicach fyth wrth i ddysgu barhau i symud ar-lein a thu hwnt i ffiniau sefydliadol.

Yn y blynyddoedd diwethaf, mae Prensky ei hun, hyd yn oed, wedi amau'r syniad 'Brodorion a Mewnfudwyr Digidol' gan ei bod wedi dod yn fwy clir nag erioed, nad oedran yw'r prif ffactor ar gyfer ymgysylltiad llwyddiannus â thechnoleg ddigidol a'r we.

Nawr, rwy'n cynnig model arall i ddeall ein perthynas â'r we. Mae'n un nad yw'n seiliedig ar oedran neu allu technegol, ond ein cymhelliant i ymgysylltu; Ymwelwyr a Phreswylwyr. Mae'n gontinwwm syml o'r ffyrdd o ymgysylltu a gallwn ei ddefnyddio i fapio ein defnydd o wasanaethau a llwyfannau ar-lein, ac mae'n yn bwysig nodi sut a pham yr ydym yn defnyddio'r llwyfannau hyn.

Gall defnyddio Ymwelwyr a Phreswylwyr fel lens helpu i ddatgelu dulliau ac agweddau sylfaenol, a all, yn eu tro, ein helpu i gefnogi ac ymgysylltu â phobl yr ydym yn gweithio â nhw. Fel y crybwyllais, continwwm yw hyn ac nid dau gategori caled. Nid ydym yn ceisio rhannu pobl yn ddau grŵp. Yn wir, bydd y rhan fwyaf ohonom, gan dibynnu ar ein cyd-destun, yn defnyddio cyfuniad o ddulliau ymwelwyr a dulliau preswylwyr pan fyddwn yn mynd ar-lein (cerddoriaeth).

Ar begwn ymwelwyr y continwwm, rydym yn tueddu i feddwl am y we fel casgliad o offer; pethau rydych yn eu defnyddio ar gyfer cyflawni gorchwyl.

Felly, fel ymwelwyr, rydym yn penderfynu beth ydym yn ceisio ei gyflawni, yn pori drwy flwch offer y we, yn dewis offeryn y credwn y bydd yn gweithio i ni, yn defnyddio'r offeryn hwnnw ac yna'n ei ddychwelyd a chau'r caead. Enghraifft dda o hyn fyddai mynd ar-lein i chwilio am ddarn o wybodaeth, defnyddio'r wybodaeth honno, ac yna mynd all-lein unwaith yn rhagor. Neu efallai, defnyddio'r we i dalu rhai biliau neu archebu gwyliau. Y mathau yna o weithgareddau. Y pwynt yw pan ydym yn ymwelwyr, nid ydym yn gadael olion cymdeithasol ohonom ar-lein.

Ar begwn preswylwyr y continwwm, rydym yn tueddu i feddwl am y we fel cyfres o fannau neu leoedd. Pan ydym yn breswylwyr, rydym yn dewis mynd ar-lein i fod yn bresennol â phobl eraill. Rydym yn byw cyfran o'n bywydau ar-lein.

Mae'r math hwn o ymgysylltu yn gadael ôl cymdeithasol. Un sy'n parhau ar ôl i ni fynd all-lein.

Mae pobl sy'n gweithredu fel preswylwyr yn rheolaidd yn debygol o gael proffil ar ryw fath o safle rhwydwaith cymdeithasol, mae'n bosib eu bod yn hapus i fynegi eu barn drwy roi sylw ar negeseuon blog neu fideos pobl eraill er enghraifft. Efallai fod ganddyn nhw eu blog eu hunain hyd yn oed neu'n hapus i bostio lluniau a fideos y maent wedi'u creu eu hunain.

Mae pegwn eithaf y continwwm preswylwyr yn gyfystyr â gweithgarwch amlwg iawn ar-lein ac mae'n brin iawn. Yn fwy cyffredin mae gweithgarwch tua phwynt canol y continwwm lle'r ydym yn weithredol o fewn cymunedau hysbys ar-lein, er enghraifft,

cyfrannu'n rheolaidd at restr e-bost neu anfon negeseuon at ffrindiau a theulu ar Facebook.

Y pwynt yw bod y mathau hyn o weithgarwch yn gysylltiedig â'n hunaniaeth, ein persona. Rydym yn preswyllo fel unigolion ar-lein.

Fel y crybwyllais yn gynharach, mae cyd-destun yn dylanwadu'n fawr ar ein ffyrdd o ymgysylltu ar-lein. Felly, beth allwn ei wneud yw ychwanegu echelin fertigol i gynrychioli hyn.

Mae'n bwysig gwahanu'r personol oddi wrth y sefydliadol neu'r proffesiynol. Ond yma, unwaith eto, rydym yn delio nid â grymoedd croes ond graddfa amrywiol. Bydd preswylwyr yn tueddu i gymylu'r ffiniau traddodiadol rhwng cymdeithasu, gwaith ac astudio, oni bai ein bod yn mynd ati i osod ein bywydau ar-lein mewn adrannau.

Er hynny, ni fydd y ffyrdd yr ydym yn dewis ymgysylltu â'r we mewn cyd-destun personol, yr arferion rydym yn eu datblygu yma, o reidrwydd, yn trosi'n esmwyth i gyd-destun mwy ffurfiol megis addysg. Yn y gyfres fer hon byddwn yn archwilio dulliau arfer preswylwyr.

Nid oherwydd bod ffyrdd preswylwyr yn well na ffyrdd ymwelwyr, ond oherwydd nad ydyn nhw wedi'u deall mor eang. Mae dulliau arfer preswylwyr yn rhoi ystod eang o ffyrdd newydd y gallwn, o bosib, ymgysylltu â'n staff neu fyfyrwyr neu ddefnyddwyr ar-lein.

Mae ganddyn nhw oblygiadau i'n hunaniaethau proffesiynol, ar gyfer sut yr ydym yn cynhyrchu a defnyddio gwybodaeth a sut yr ydym yn mynd ati i asesu hygrdedd unigolion, gwybodaeth a sefydliadau.